

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.010.05.2022

Pan
Daniel Obajtek
Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny

Polski Koncern Naftowy ORLEN SA
ul. Chemików 7
09-411 Płock

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/016 – Funkcjonowanie rynku mocy w systemie elektroenergetycznym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Polski Koncern Naftowy ORLEN SA ¹ ul. Chemików 7, 09-411 Płock
Kierownik jednostki kontrolowanej	Daniel Obajtek, Prezes Zarządu od dnia 6 lutego 2018 r., wcześniej Prezesem Zarządu był Wojciech Jasiński – od dnia 16 grudnia 2015 r. do dnia 5 lutego 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja obowiązków związanych z udziałem dostawcy mocy w aukcji mocy. 2. Realizacja zadań związanych z wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych. 3. Efekty uczestnictwa w rynku mocy.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 30 czerwca 2022 r. (I połowa) z uwzględnieniem dowodów i faktów wykraczających poza ten okres, mających wpływ na kontrolowane obszary.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Iwona Brzostek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/87/2022 z dnia 5 października 2022 r. (akta kontroli str. 1-2, 303-310)

¹ Dalej także: PKN ORLEN lub Spółka. Jest to Spółka giełdowa, w której Skarb Państwa posiada 49,9% akcji.
² Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność PKN ORLEN w zakresie realizacji obowiązków związanych z udziałem w aukcjach mocy i wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Spółka prawidłowo wykonywała obowiązki wynikające z udziału w mechanizmie rynku mocy. Terminowo dokonywała zgłoszenia wszystkich posiadanych jednostek fizycznych wytwórczych do certyfikacji ogólnej oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. *o rynku mocy*⁴ wykonywała obowiązki związane z udziałem tych jednostek w aukcjach mocy.

W okresie objętym kontrolą Spółka [...] ⁵. Nowa jednostka rynku mocy JRM/293 o mocy osiągalnej netto 856 MW została oddana do użytkowania w sierpniu 2018 r., czyli przed ostatecznym rozstrzygnięciem i ogłoszeniem wyników aukcji głównej, w której ta jednostka brała udział⁶.

Spółka prawidłowo wywiązała się z obowiązku wykonania demonstracji i dostarczenia mocy w testowym okresie przywołania na rynku mocy oraz wykonania obowiązku mocowego⁷ w trakcie okresów przywołania. Realizowane transakcje na rynku wtórnym przebiegały zgodnie z art. 48 i 49 *ustawy o rynku mocy* i § 15 *rozporządzenia Ministra Energii z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wykonania obowiązku mocowego, jego rozliczania i demonstrowania oraz zawierania transakcji na rynku wtórnym*⁸. Ponadto Spółka prawidłowo wypełniała obowiązki sprawozdawcze i informacyjne wobec Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA⁹, w tym dotyczących spełnienia limitu emisji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja obowiązków związanych z udziałem dostawcy mocy w aukcji mocy

Opis stanu
faktycznego

1.1. Wykonanie obowiązku zgłoszenia jednostki wytwórczej do certyfikacji

PKN ORLEN na dzień 3 kwietnia 2018 r. posiadał jedną jednostkę¹¹ fizyczną wytwórczą istniejącą o mocy osiągalnej brutto nie mniejszej niż 2 MW. Natomiast w latach 2019-2022, według stanu na dzień 1 stycznia każdego roku, posiadał po dwie jednostki¹².

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1854, ze zm. Dalej: *ustawa o rynku mocy*.

⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenia dokonano przez NIK w interesie PKN ORLEN. W dalszej części wystąpienia w nawiasach kwadratowych [...] dokonano wyłączenia informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa.

⁶ Aukcja główna na rok dostaw 2021 została przeprowadzona w dniu 15 listopada 2018 r., a ogłoszenie jej ostatecznych wyników nastąpiło w dniu 27 listopada 2018 r. Zgodnie z Informacją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr 99/2018 w sprawie ogłoszenia ostatecznych wyników aukcji głównej na rok dostaw 2021.

⁷ Dale: OM.

⁸ Dz. U. poz. 1455. Dalej: *rozporządzenie w sprawie wykonania OM*.

⁹ Dalej: PSE lub Operator.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ CCGT Włocławek o mocy osiągalnej 463 MW.

¹² CCGT Włocławek o mocy osiągalnej 463 MW i CCGT Płock o mocy osiągalnej 856 MW. Obie jednostki zużywały jako paliwo gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym wysokometanowy, oleje opałowe ciężkie.

[...].

Zgodnie z art. 11 *ustawy o rynku mocy* PKN ORLEN zgłosił do certyfikacji ogólnej każdą zidentyfikowaną fizyczną jednostkę wytwórczą o mocy osiągalnej brutto nie mniejszej niż 2 MW, tj.: [...].

Zgłoszenia nastąpiły w terminach wynikającym z art. 3 ust. 2 i art. 94 ust. 1 *ustawy o rynku mocy*. Wszystkie jednostki fizyczne uzyskały następnie wpis do rejestru rynku mocy prowadzony przez PSE.

(akta kontroli str. 7-81, 311)

1.2. Wykonanie obowiązków związanych z udziałem w aukcjach mocy

PKN ORLEN dla jednostki JRM/234¹³ zawarł sześć umów mocowych¹⁴ na wykonywanie obowiązków mocowych w każdym roku okresu 2021-2026, przy czym OM dla lat 2021-2023 miał wynieść 351 MW, dla 2024 roku 357 MW, dla 2025 roku 298 MW, a dla 2026 roku 278 MW. Dla jednostki JRM/293¹⁵ Spółka zawarła dwie umowy mocowe¹⁶: 5-letnią umowę mocową na lata dostaw 2021-2025 z wielkością deklarowanego OM 389 MW i kwartalną umowę zawartą w wyniku przeprowadzonej aukcji dodatkowej na IV kwartał 2021 r. z wielkością deklarowanego OM 72 MW.

W zakresie realizacji przez Spółkę obowiązków niezbędnych do udziału jednostek wytwórczych w aukcjach rynku mocy, szczegółowym badaniem objęto wnioski o certyfikację do aukcji głównej składane dla nowej jednostki rynku mocy wytwórczej JRM/293¹⁷ i istniejącej jednostki rynku mocy wytwórczej JRM/234¹⁸. W odniesieniu do jednostki istniejącej wybrano wnioski składane w latach 2018-2022 do certyfikacji do aukcji głównej dla każdego roku dostaw okresu 2021-2027. W odniesieniu do nowej jednostki rynku mocy wybrano wnioski składane w 2018 r. do certyfikacji do aukcji głównej dla roku dostaw 2021-2025¹⁹ i IV kwartał 2021.

Wnioski o certyfikację jednostki rynku mocy wytwórczej zawierały informacje zgodne z art. 19 *ustawy o rynku mocy*. Dla nowej jednostki rynku mocy wytwórczej (JRW/293) wniosek zawierał planowane i poniesione nakłady finansowe oraz zakres rzeczowy prac związanych z tymi nakładami, niezależną ekspertyzę²⁰ potwierdzającą powyższe nakłady oraz planowane spełnienie wymagań emisyjnych zgodnych z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (*zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola*)²¹, planowane spełnienie limitu emisji w każdym roku dostaw w przypadku certyfikacji w 2021 r. i 2022 r. oraz harmonogram rzeczowo-finansowy inwestycji. Dla istniejącej jednostki rynku mocy wytwórczej (JRW/234) do wniosków o certyfikację do aukcji przeprowadzanych w 2021 r. i w 2022 r. załączane były oświadczenia o planowanym spełnieniu limitu emisji przez jednostkę rynku mocy w okresie dostaw, którego dotyczyła dana certyfikacja oraz oświadczenie o rozpoczęciu produkcji komercyjnej przed dniem

¹³ [...] o mocy osiągalnej netto 463 MW.

¹⁴ Nr: PZUM/544/234, PZUM/545/234, PZUM/842/234, PZUM/1232/234, PZUM/1676/234, PZUM/543/234.

¹⁵ [...] o mocy osiągalnej netto 856 MW.

¹⁶ Nr: PZUM/04/1185/293, PZUM/715/293.

¹⁷ Wnioski o certyfikację do aukcji głównej nr: [...].

¹⁸ Wnioski o certyfikację do aukcji głównej nr: [...].

¹⁹ Aukcje na lata 2021-2023 odbywały się w 2018 r. i proces certyfikacji do nich był połączony, dlatego JRM/293 składała wnioski dla wszystkich lat 2021-2023. W ramach aukcji na 2021 r. JRM/293 uzyskała 5-letnią umowę mocową na lata 2021-2025 i na cały ten okres posiadała ważny certyfikat. W związku z tym certyfikaty na lata 2022-2023 zostały wygaszone. Z tego też względu w latach 2024-2025 JRM/293 nie startowała w aukcjach i nie uczestniczyła w certyfikacji.

²⁰ Ekspertyza [...], dalej: ekspertyza.

²¹ Dz. Urz. UE L 334 z 17.12.2010, str. 17, ze zm.

4 lipca 2019 r. przez wszystkie jednostki fizyczne wytwórcze wchodzące w skład tej jednostki rynku mocy.

Spośród wszystkich złożonych przez Spółkę wniosków, [...].

(akta kontroli str. 7-81, 235-240, 288-289, 316-324, CD4_pliki 1-189)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka prawidłowo wykonała obowiązki zgłoszenia jednostek wytwórczych do certyfikacji oraz prawidłowo wykonała obowiązki związane z udziałem jednostek wytwórczych w aukcjach mocy.

OBSZAR

2. Realizacja zadań związanych z wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Realizacja zadań inwestycyjnych związanych z budową jednostek wytwórczych w sposób zapewniający wypełnienie OM wynikającego z zawartej umowy

W okresie objętym kontrolą Spółka [...]. Prace związane z planowaniem inwestycji dotyczącej nowej jednostki rynku mocy JRM/293 rozpoczęły się w 2011 r., a jednostka została oddana do eksploatacji na koniec II kwartału 2018 r., tj. ponad dwa lata przed pierwszym rokiem dostaw (2021 r.). W związku z powyższym odstąpiono od szczegółowego badania obszaru realizacji zadania inwestycyjnego związanego z budową JRM/293.

(akta kontroli str. 10)

2.2. Zobowiązania sprawozdawcze i informacyjne wobec Operatora wynikające z umowy mocowej

Spółka zawarła łącznie osiem umów mocowych (o których mowa w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia), w tym jedną umowę dotyczącą nowej jednostki rynku mocy wytwórczej (JRM/293) na okres 5 lat i jedną dla tej jednostki zawartą w wyniku przeprowadzenia aukcji dodatkowej na IV kwartał 2021. Pozostałe umowy dotyczyły istniejącej jednostki wytwórczej (JRM/234) i zostały zawarte na okres nie dłuższy niż 1 rok (na każdy rok dostaw okresu 2021-2026).

Planowane nakłady inwestycyjne dla zadania inwestycyjnego²², określone w finalnym budżecie w odniesieniu do nowej jednostki rynku mocy wytwórczej JRM/293 o mocy osiągalnej netto 856 MW, objętej umową mocową nr AG/2021/715, wyniosły [...] (nakłady inwestycyjne zadeklarowane przy certyfikacji do aukcji głównej wyniosły [...]). Faktycznie poniesione nakłady inwestycyjne wyniosły [...].

Jednostka spełniła wymagania określone w art. 52 ust. 1 pkt 1 i 2 *ustawy o rynku mocy*, tj. osiągnięty został Finansowy Kamień Milowy²³. Przedstawione dla tej jednostki dokumenty potwierdziły poniesienie co najmniej 10% całkowitych planowanych nakładów. Całkowite planowane nakłady inwestycyjne netto wyniosły [...]. Natomiast poniesione nakłady inwestycyjne wyniosły [...], co stanowiło [...] sumarycznego udziału wartości wszystkich nakładów w odniesieniu do całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych. Potwierdzono również zawarcie umów związanych z inwestycją o łącznej wartości wynoszącej co najmniej 20% całkowitych planowanych nakładów finansowych. Wartość księgowa zawartej umowy netto wyniosła [...], co stanowiło [...]

²² Budowa elektrociepłowni gazowo-parowej w Płocku wraz z niezbędną do jej funkcjonowania infrastrukturą.

²³ Oświadczenie nr [...], potwierdzające spełnienie FKM przez JRM/293 objętą umową mocową nr AG/2021/715 z dnia 30 października 2019 r. Dalej: FKM.

udziału wartości umów w odniesieniu do całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych.

Dla jednostki JRM/293 w dniu [...], tj. przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw JRM/293, potwierdzono osiągnięcie Operacyjnego Kamienia Milowego²⁴, tj. możliwość dostarczenia mocy do systemu przez ciągły okres co najmniej jednej godziny, w wielkości nie mniejszej niż 95% iloczynu mocy osiągalnej netto jednostki i korekcyjnego współczynnika dyspozycyjności, określonych w certyfikacie. Iloczyn mocy osiągalnej netto jednostki i korekcyjnego współczynnika dyspozycyjności wyniósł [...]²⁵.

Ponadto przedstawione dokumenty potwierdziły zrealizowanie zakresu rzeczowego inwestycji. Ekspertyza wykonana na potrzeby potwierdzenia spełnienia OKM potwierdziła poniesienie nakładów finansowych na JRM/293 w wysokości nie mniejszej niż wymagany poziom nakładów. Jednostkowy poziom nakładów inwestycyjnych, rozumiany jako wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych odniesiony do mocy osiągalnej netto JRM/293 wyniósł [...]. Zweryfikowane nakłady inwestycyjne osiągnęły poziom wyższy niż 500 zł/kW netto, czyli poziom uprawniający do zawarcia 5-letniej umowy mocowej przez nową JRM w aukcji głównej na rok dostaw 2021, wynikający z § 8 rozporządzenia *Ministra Energii z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie parametrów aukcji głównych dla okresów dostaw przypadających na lata 2021-2023*²⁶.

Potwierdzone zostało również spełnienie wymagań emisyjnych zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie *emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)*²⁷.

Obowiązek sprawozdawczy określony w pkt 14.1. *Regulaminu Rynku Mocy*²⁸, dotyczył tylko jednego okresu, tj. po dniu 1 lipca 2020 r. PKN ORLEN [...].

Wartość księgowa umów²⁹ wykazana w raporcie o stanie zaawansowania inwestycji z dnia [...] wyniosła netto [...]³⁰. Natomiast łączna kwota netto zapłacona w latach 2014-2020 z tytułu zawartych [...]. W zakresie [...], Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN wyjaśnił³¹, iż [...].

(akta kontroli str. 18-23, 38-81, 176-220, 240, 260-264, 318-322, CD2_003-020)

2.3. Zobowiązania wynikające z umowy mocowej w zakresie zapewnienia dostaw mocy

2.3.1. Zgodnie z art. 67 ust. 1 *ustawy o rynku mocy* po zakończeniu każdego kwartału w roku dostaw, dostawca mocy, który był stroną umowy mocowej, wykazuje operatorowi zdolność do wykonania OM w stosunku do każdej z jednostek rynku mocy, której dotyczy umowa mocowa. Dodatkowo art. 67 ust. 3 powyższej ustawy wskazuje, że za dostarczenie mocy do systemu na potrzeby demonstracji uważa się, w przypadku jednostki rynku mocy wytwórczej - wytworzenie energii elektrycznej w wielkości nie mniejszej niż najwyższy OM tej jednostki w kwartale dostaw.

²⁴ Dalej: OKM.

²⁵ Według wyciągu z danych pomiarowych z dnia 21 stycznia 2020 r. w godzinach 7:00-8:00.

²⁶ Dz.U. poz. 1632.

²⁷ Dz. Urz. UE L 334 z 17.12.2010 r., str. 17, ze zm.

²⁸ Zatwierdzony decyzją Prezesa URE nr DRR.WAR.7120.1.18 z dnia 30 marca 2018 r, zmieniony decyzjami Prezesa URE: nr DRR.WAR.770.30.2020.BPe z dnia 4 września 2020 r., nr DRR.WAR.770.44.2020.BPe z dnia 30 grudnia 2020 r. i nr DRR.WAR.770.431.2021.BPe z dnia 10 listopada 2021 r. Dalej: RRM.

²⁹ Wartość księgowa netto odnosiła się do [...].

³⁰ Sumaryczny udział wartości wszystkich zawartych umów w odniesieniu do całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych wyniósł [...]

³¹ Pismo z dnia 28 listopada 2022 r., znak: GC/0208/2022.

PKN ORLEN wykazał zdolność do wykonywania OM dla dwóch jednostek rynku mocy (JRM/293 i JRM/234), dla których w okresie 2021-2022 (III kwartał) był dostawcą mocy³². Moc dostarczona do systemu w ramach wykonanych demonstracji w poszczególnych kwartałach okresu 2021-2022 (III kwartał) wyniosła:

- JRW/234: [...],
- JRW/293: [...].

W wyniku wykonanych demonstracji JRW dostarczyły moc do systemu w wielkości nie mniejszej niż największy OM w danym kwartale. Wskazana liczba godzin była zgodna z §7 w związku z §12 *rozporządzenia w sprawie wykonania OM* i obejmowała godziny pomiędzy 7:00-22:00 w dniach przypadających od poniedziałku do piątku. Wszystkie demonstracje zostały wykonane z wynikiem pozytywnym.

(akta kontroli str. 181, 319-320, CD2_021)

2.3.2. Na podstawie art. 67 ust. 5 *ustawy o rynku mocy* w dniu 28 lipca 2022 r. w godzinach 19:00-20:00 i 20:00-21:00 Operator ogłosił testowe okresy przywołania na rynku mocy³³ dla JRM/293. OM dla tej jednostki wynosił 389,0 MW, a wykonanie OM w testowym okresie przywołania wyniosło [...]. Test zakończył się wynikiem pozytywnym, tj. moc dostarczana przez poddaną testowi jednostkę rynku mocy była nie mniejsza od pełnej wielkości OM w testowym okresie przywołania na rynku mocy. Spółka nie występowała do Operatora o zwrot kosztów poniesionych w związku z testowym okresem przywołania na rynku mocy.

(akta kontroli str. 181, CD2_035)

2.3.3. Na dzień 23 września 2022 r. zostały ogłoszone przez PSE dwa okresy przywołania na rynku mocy, w godzinach: 19:00-20:00 i 20:00-21:00. W okresach tych JRM/293, w związku z zawartymi transakcjami na rynku wtórnym (które zostały zgłoszone do Operatora i wobec których Operator nie zgłosił sprzeciwu), objęta była obowiązkami mocowymi w łącznej wielkości [...]. Jednostka zobowiązana była do wykonania obowiązku mocowego w wielkościach równych iloczynowi sumy obowiązków mocowych posiadanych w danym okresie przywołania i odpowiedniego współczynnika określającego wielkość skorygowanego obowiązku mocowego. Wartość skorygowanych obowiązków mocowych w okresach przywołania w dniu 23 września 2022 r. wyniosła odpowiednio: [...]. Natomiast jednostka JRM/234, w związku z zawartymi transakcjami na rynku wtórnym, w okresach przywołania [...].

W okresach przywołania w dniu 23 września 2022 r. Spółka [...], który w pierwszym okresie przywołania (w godzinie 19:00-20:00) wyniósł [...], a wykonanie wyniosło [...], a w drugim okresie przywołania (w godzinie 20.00-21.00) wyniósł [...], a wykonanie wyniosło [...].

(akta kontroli str. 181-182, 282, 300-302, 316-324, CD2_021-035, CD7_015-024, 328-340, 343-346)

2.3.4. Sumaryczne miesięczne wolumeny zrealizowanych OM dla okresu 2020-2022 (I połowa) oscylowały w przedziale [...] dla JRM/234 [...] oraz [...] dla JRW/293 [...].

PKN ORLEN informował Operatora o planowanych remontach. W zakresie remontów przeprowadzanych w 2021 r., w dniu 4 maja 2020 r. Spółka przesłała Operatorowi ich harmonogram. Od dnia 1 stycznia 2020 r. informacje dotyczące planowanych remontów

³² Stan na dzień 4 listopada 2022 r.

³³ Na podstawie art. 33 ustawy z dnia 27 października 2022 r. o *środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku* (Dz. U. poz. 2243, ze zm.) - w ustawie o *rynku mocy* wyrazy "okres zagrożenia" zastąpiony został wyrazami "okres przywołania na rynku mocy".

przekazywane były na bieżąco do PSE za pośrednictwem Portalu Wymiany Danych Planistycznych. Dodatkowo zgodnie z rozporządzeniem (UE) Nr 1227/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (REMIT) oraz wytycznymi Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER)³⁴, PKN ORLEN podawał do publicznej wiadomości informacje dotyczące planowanych i nieplanowanych ubytków mocy jednostek wytwórczych poprzez publikację danych o planowanych remontach za pośrednictwem portalu REMIT.ORLEN.PL. Udostępniał również dane na Giełdową Platformę Informacyjną Towarowej Giełdy Energii oraz platformę informacyjną ENTSO-E transparency.entsoe.eu.

PKN ORLEN oprócz remontów zgłosił łącznie do Operatora [...].

Łącznie za okres, w którym Spółka nie wykonywała w pełni obowiązków mocowych wynikających z zawartych umów otrzymała wynagrodzenie w kwocie [...]³⁵.

Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN wyjaśnił³⁶, że istotnym ograniczeniem w możliwości reakcji dostawców mocy na tego typu zdarzenia jest art. 48 ust. 2 pkt 3 lit a ustawy o rynku mocy, wskazujący na konieczność przeprowadzenia transakcji rynku wtórnego najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczą, co skutkuje brakiem możliwości przeniesienia obowiązków mocowych w horyzoncie od wystąpienia awarii do 24 godzin po niej, narażając dostawców mocy na ewentualne kary związane z ogłoszeniem okresów przywołania. Ponadto Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN wyjaśnił, że zgodnie z ustawą o rynku mocy wynagrodzenie z tytułu posiadanych obowiązków mocowych jest zawieszane tylko w przypadku negatywnego wyniku testowego okresu przywołania na rynku mocy do czasu zgłoszenia ponownej gotowości jednostki, dlatego też za okresy w których jednostki rynku mocy posiadają obowiązki mocowe, a w wyniku awarii lub innych czynników nie mają możliwości ich w pełni wykonywać, otrzymują należne im wynagrodzenie wynikające z posiadanych obowiązków mocowych.

(akta kontroli str. 328-340)

2.4. Zarządzanie umową mocową na podstawie ustawy o rynku mocy

PKN ORLEN realizował transakcje na rynku wtórnym. W okresie objętym kontrolą łączna wielkość OM w przypadku zbycia przez JRM/234 i JRM/293 wyniosła [...], a w przypadku nabycia mocy przez te jednostki wyniosła [...].

Transakcje na rynku wtórnym mające na celu zbywanie OM wynikały z braku możliwości wykonania danego wolumenu OM w danym okresie, co skutkowało nałożeniem kary w przypadku ogłoszenia w tym czasie testowego okresu przywołania na rynku mocy lub okresu przywołania na rynku mocy. Jak wyjaśnił Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN³⁷, ze względu na to, że godzinne wynagrodzenie z tytułu wykonywania OM jest znacznie niższe (około [...]) od kary z tytułu niewykonania OM (ponad [...]), Spółka podejmowała działania w celu ograniczenia ryzyka wynikającego z możliwych do nałożenia kar wobec wolumenu OM, którego jednostka nie była w stanie dostarczyć w trakcie ewentualnych okresów przywołania.

³⁴ Dz. U. UE L. 326 z 8.12.2011, str.1.

³⁵ Nie uwzględniono kwot wynagrodzenia otrzymanych w trakcie postoju JRM/293 poniżej ośmiu godzin, tj. w dniu [...]

³⁶ Pismo z dnia 12 stycznia 2023 r., znak: GC/014/2023.

³⁷ Pismo z dnia 2 stycznia 2023 r., znak: GC/03/2023.

Szczegółowym badaniem objęto dziesięć transakcji na rynku wtórnym³⁸. Transakcje zawierane były z JRM posiadającymi certyfikat uprawniający do udziału w rynku wtórnym na dany rok dostaw. Dotyczyły przeniesienia OM pomiędzy jednostkami rynku mocy i obowiązywał je termin na zgłoszenie najpóźniej na 24 godziny przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczyły. Termin ten został dotrzymany dla wszystkich transakcji objętych badaniem. Transakcje odnosiły się do godzin od 7:00 do 22:00 w dniach przypadających od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. Natomiast minimalna wielkość OM wynosiła [...] i spełniała warunki dotyczące minimalnego wolumenu transakcji rynku wtórnego określonego na poziomie 1,001 MW. Łączna wielkość OM dla analizowanych dziesięciu transakcji na rynku wtórnym wyniosła [...] (wielkość minimalna [...], maksymalna [...]). Operator nie zgłosił sprzeciwu wobec zawieranych transakcji.

(akta kontroli str. 182, 262, 270-274, 276-281, 320, CD2_036-470, CD5_001, CD7_001-014)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

PKN ORLEN wywiązywał się z obowiązków wynikających z umów mocowych w sposób zapewniający dostawy mocy w wolumenie określonym w umowach w czasie okresów przywołania. Nie zapewnił jednak pozostawania w gotowości do świadczenia obowiązku mocowego w całym okresie dostaw.

OBSZAR

3. Efekty uczestnictwa w rynku mocy

Opis stanu
faktycznego

3.1. Wpływ rynku mocy na rozwój mocy wytwórczych

Moc osiągalna netto jednostek rynku mocy, którymi dysponowała Spółka w latach 2021-2022 (I połowa) wyniosła 856,0 MW dla JRM/293 i 463,0 MW dla JRM/234. Obie jednostki były jednostkami kogeneracyjnymi, produkującymi w jednym procesie energię elektryczną i ciepło.

Jednostkowy średni koszt wytworzenia energii elektrycznej netto w poniższych jednostkach wyniósł³⁹:

- JRM/234: [...]
- JRM/293: [...].

Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN wyjaśnił⁴⁰, że [...].

(akta kontroli str. 181, 225-228, 271-272, 281-282, 290-302, 312, 320, CD6_001-002, 328-340)

3.2. Zgodność otrzymanego wynagrodzenia za wykonanie OM z założeniami przyjętymi na etapie planowania inwestycji

W latach 2021-2022 (III kwartał) zgodnie z art. 58 ust. 6 *ustawy o rynku mocy* Spółka, w każdym kolejnym miesiącu wykonywania OM, terminowo otrzymywała od Operatora informację o wynagrodzeniu należnym za wykonanie OM za poprzedni miesiąc. Spółka dokonywała weryfikacji otrzymanych informacji, niemniej - jak wyjaśnił Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN⁴¹ - przekazywane wartości nie wykazywały rozbieżności, w związku z czym nie były zgłaszane zastrzeżenia.

W każdym miesiącu w terminie do 3 dni roboczych po uzyskaniu informacji

³⁸ [...].

³⁹ W ramach kosztów wytworzenia uwzględniono [...].

⁴⁰ Pismo z dnia 12 stycznia 2023 r., znak: GC/014/2023.

⁴¹ Pismo z dnia 17 listopada 2022 r., znak: GC/0198/2022.

o wynagrodzeniu należnym za wykonywanie OM, Spółka wystawiała faktury odrębne dla każdej jednostki rynku mocy zgodnie z art. 60 ust. 1 i 2 pkt 1 *ustawy o rynku mocy*. Zgodnie z pkt 17.1.2.1-17.1.2.3 i 17.1.2.7 RRM faktury były przekazywane za pośrednictwem platformy elektronicznej wymiany danych stosowanej w PSE SA. Wynagrodzenie na podstawie wystawionych faktur zostało wypłacone terminowo, tj. w terminie 21 dni od przekazania faktury.

W latach 2021-2022 (I połowa) PKN ORLEN uzyskał przychody z tytułu wynagrodzenia za wykonywanie OM w łącznej kwocie [...]. Spółka nie otrzymała wynagrodzenia w okresie rozliczeniowym dotyczącym lutego i kwietnia 2021 r. (JRM/293) oraz marca i kwietnia 2022 r. (JRM/234), ponieważ jednostki rynku mocy nie posiadały w tych okresach OM. Wynikało to z realizacji remontów uniemożliwiających dostarczanie mocy.

Analizie poddano miesiące, w których wystąpiło odchylenie o minimum [...] wartości przychodów od wartości jakie jednostka rynku mocy mogła uzyskać z tytułu OM uzyskanych w ramach aukcji rynku mocy. Odchylenie takie wystąpiło w [...]⁴² w przypadku JRM/293 i w [...]⁴³ w przypadku JRM/234. We wszystkich tych okresach rozliczeniowych, w których stosunek rzeczywistego wynagrodzenia do wartości OM uzyskanego w ramach aukcji wyniósł [...], odbywały się postoje związane z remontami jednostek.

Analizy przedrealizacyjne dla inwestycji CCGT Płock [...].

(akta kontroli str. 227-229, 270-274, 320-321, CD3_001-040)

3.3. Prawidłowość wywiązywania się z obowiązków informacyjnych dotyczących spełnienia limitu emisji

Ustawa o zmianie ustawy o rynku mocy oraz niektórych innych ustaw w art. 1 pkt 41 wprowadziła od 1 września 2021 r. obowiązek wykazywania, w terminie nie później niż 90 dni kalendarzowych od zakończenia każdego roku dostaw, w odniesieniu do każdej jednostki rynku mocy certyfikowanej na zakończony rok dostaw, spełniania lub niespełniania przez nią limitu emisji. Zgodnie z art. 8 wyżej wymienionej ustawy w odniesieniu do jednostek rynku mocy, w skład których wchodzi wyłącznie jednostki wytwórcze, które rozpoczęły produkcję komercyjną przed dniem 4 lipca 2019 r., przepisy ww. ustawy stosuje się od roku dostaw 2025. W związku z powyższym obowiązek, o którym mówi art. 67a *ustawy o rynku mocy*, będzie realizowany od roku dostaw 2025, tj. w 2026 r. Na potrzeby potwierdzenia spełnienia wymogu dotyczącego rozpoczęcia produkcji komercyjnej przed dniem 4 lipca 2019 r., za pośrednictwem Portalu Użytkownika Rynku Mocy, Spółka złożyła stosowne oświadczenia do Operatora.

W okresie 2017-2022 (październik) emisyjność jednostkowa odniesiona do wolumenu produkcji energii elektrycznej brutto JRM/293 wyrażona w tonach na kWh wykazała [...]. W przypadku JRM/234 [...]. Dyrektor Biura Kontroli i Bezpieczeństwa PKN ORLEN wyjaśnił⁴⁴, że [...].

(akta kontroli str. 229-231, 270-274, CD3_041-044)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁴² [...]

⁴³ [...]

⁴⁴ Pismo z dnia 2 grudnia 2022 r., znak: GC/0214/2022.

OCENA
CZĄSTKOWA

Wypełnienie przez Spółkę obowiązku mocowego zapewniło środki z tytułu wynagrodzenia za realizację umów mocowych. Spółka prawidłowo wywiązywała się z obowiązków informacyjnych dotyczących spełnienia limitu emisji.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 5 kwietnia 2023 r.

Kontroler
Iwona Brzostek
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
z up. p.o. Wicedyrektora
Michał Wilkowicz

/-/

.....
podpis